

Jesper Tang Nielsens prædiken skærtorsdag

Taler

Jesper Tang Nielsen
Præst

Dato

28. marts 2024

Sted

Københavns og Vartov
Valgmenigheder

Omstændigheder**Prædikentekst**

Johannesevangeliet kapitel 13, vers 1-15

Johannesevangeliet går for at være det åndelige evangelium. Det har ørnen som symbol, der flyver højt over jorden og kan se alting i et himmelsk perspektiv. De tre andre evangelier er symboliseret ved hhv. en okse (Matthæus), en løve (Markus) og et menneske (Lukas). De holder sig til jorden. De er kødelige eller kropslige evangelier, sagde man allerede i oldkirken. Og det kan man da sagtens argumentere for, når man sammenligner dem med Johannesevangeliet. Af den grund bliver man overrasket over, hvor meget det kropslige alligevel fylder i det såkaldt åndelige evangelium. I mange tilfælde er det faktisk mere sanseligt end de andre. Der optræder store mængder olier og balsam. Der er flere intime berøringer. Syn, hørelse og ikke mindst føle- og lugtesansen anvendes meget mere. Selv om nogle kalder Jesus i Johannesevangeliet en ”hen-over-jorden-skridende-gud”, er han ofte i fysisk nærkontakt med sine tilhængere. Som nu i teksten i dag, hvor han vasker deres fødder.

Også i den scene skal man inddrage sanserne. Helt konkret ser man fødderne for sig som i et af de detaljerede og nærmest fotografiske malerier af Thomas Kluge, hvor nedgroede negle, hård hud, vorter, knyster og ligtorne er med. Man forestiller sig tærne på voksne mænd i Palæstina, der aldrig har båret andet end sandaler på de støvede grusveje og ikke kender til neglesakse. Duften, som de har taget med sig fra vandringerne i heden, kan man også fornemme. Noget behageligt billede er det ikke. Uappetitlige, ildelugtende fødder tager Jesus i sit skød. Man kan let følge Peter, der ikke synes, at det er et arbejde for Jesus. Sådan noget havde man slaver til. Det er upassende og grænseoverskridende, at værten, måltidets midtpunkt, påtager sig den opgave.

Ligesom der er ting, man ikke gør i selskab med andre, er der ting, som andre

ikke skal gøre for en. Det er pinligt, hvis det sker. Man kan lade læger eller sygeplejersker både se og røre sine tæer, men man ønsker ikke, at kollegerne eller chefen skal gøre det. Alle har det bedst med, at man holder på formerne. Det skaber følelsesmæssig forlegenhed, hvis reglerne brydes, og konventionerne forkastes. For de er til for at sikre, at der er forskel på folk. Nogle er man intime med, andre ikke. Nogle kan man blotte sig for, andre ikke. Det skaber forlegenhed og kan næsten resultere i kropslig væmmelse, hvis grænserne ikke respekteres. I det mindst slår man blikket ned og kigger væk.

Sådan arbejder man i det bibelske univers med noget, der er væmmeligt eller vederstyggeligt. Det, der fremkalder væmmelse, det væmmelige, er det, der overskrider grænserne. Det, der ikke er på den rette plads. I sig selv er der eksempelvis ikke noget væmmeligt ved blod eller lig, men i forbindelse med det guddommelige er det fejlanbragt. Her hører det ikke til, og har man været i berøring med det, må man rense sig, før man kan nærme sig det guddommelige. Indtil da er man væmmelig og afvises som uren. Først det rene er velbehageligt for Gud. Alt det andet væmmes man over, når det ikke er på den rette plads, men overskrider grænserne.

Måske kan man genkende fænomenet en lille smule, hvis man selv er kommet til at overskride grænser og overtræde regler. Straks bliver man ekstra opmærksom på sig selv. Det kan bare være en forkert påklædning, og straks ser man sig selv udefra, og det tøj, der var passende i andre sammenhænge føles helt upassende. Som da jeg havde min røde skjorte på til en koncert, hvor alle andre var klædt i sort. Man bliver på en gang meget opmærksom og meget usikker på sig selv, for man føler, at man er forkert. Man bliver forlegen, og der skal ikke meget til, før man reagerer kropsligt og væmmes lidt over den man er.

Sådan kan vi forestille os Peter i Johannesevangeliet, da Jesus vil vaske hans fødder. Som en person i en grænseoverskridende situation, fordi hans lærer og herre vil udføre en handling, som kun slaver bør udføre. Således bliver han forlegen, for det er upassende og pinligt, at den overordnede ydmyger sig for sine underordnede. Han bringer skam over sig. Man forestiller sig, at de andre disciple kigger ned, for Jesus bringer dem i en ubehagelig pinlig situation. Sådan en herre og lærer vil Peter ikke have. Men det handler sikkert ikke bare om Peters omsorg for Jesus. Måske slet ikke, for det er endnu værre, hvad der sker med Peter selv. Jesu handling er grænseoverskridende, og Peter reagerer med væmmelse. Hans fødder bliver væmmelige, når de befinder sig et sted, hvor de

ikke burde være, nemlig i Jesu skød. I en slaves hænder ville det være passende. Her hører hans snavsede fødder til, men i Jesu hænder bliver de væmmelige. Peter må væmmes ved sig selv, fordi hans herre og lærer bringer skam over sig selv for ham. Derfor vil han ikke have sine fødder vasket. Han vil ikke være den, som han bliver, når det er nødvendigt.

Men det er nødvendigt, fortæller Jesus ham. Det er netop nødvendigt, at han bliver den væmmelige over for Jesus, for således kan Jesus vise, at intet er væmmeligt for ham. Det kan man ikke nøjes med at sige. Lige så lidt som en kærlighedserklæring udelukkende kan bestå i ord, lige så lidt kan Jesu kærlighed kun komme til udtryk i hans taler. Han elsker indtil enden, når han også med sin egen krop modtager det væmmelige og gør den væmmelige til genstand for omsorg.

Og så er det væmmelige ikke længere på det forkerte sted. Peters støvede fødder er ikke fejlplacerede i Jesu skød. Tværtimod, er det netop dér de skal være, hvis han skal have del med Jesus. Og så er det væmmelige forsvundet. Det er ikke længere væmmeligt, for det befinder sig ikke på et sted, hvor det ikke burde være. Tværtimod, er det netop på det rette sted. Og ligeledes med Peter selv. Han kan ikke længere væmmes ved sig selv, for han er netop den, der har del med Jesus. Så er han på det rette sted i Jesu hænder, og så er han ikke væmmelig.

Mere skal der ikke til. Slet ikke, for er det væmmelige forsvundet ved at tilhøre Jesus, så skal der ikke foretages mere. Der skal ikke flere afvaskninger af hoved eller hænder, ikke flere udmærkelser eller bedrifter, for nu har Peter, nu har mennesket, helt del med Jesus. Så er der ikke noget menneske, der kan være væmmeligt. For hele mennesket hører til sammen med Guds søn og er på det rette sted, når det er sammen med ham.

Det er den overgang, teksten beskriver for os. Overgangen fra at det er grænseoverskridende for mennesket at være i Jesu nærvær til at det er det sted, hvor mennesket hører til. Overgangen fra at mennesket må væmmes ved sig selv over for Gud til at høre til sammen med Guds søn. Det gør mennesket frit. Fri for det væmmelige og fri for at væmmes, for det har sin rette plads for Gud. Dér er det velbehageligt og ikke væmmeligt. Det er vores plads. Det er den plads, vi tilkendes og gives, når vi i dåben med sind og krop gøres velbehagelige for Gud. Det er den plads, vi har ved alteret, når vi i nadveren får åndeligt og legemligt del med Guds søn. Det er sådan at være menneske for Gud.

Og derfor kan ingen mennesker være væmmelige. For det er mennesket selv, der har fået del med Guds søn. Det siger teksten ved opfordringen til at vaske hinandens fødder. Som det væmmelige forsvandt ved at få plads med Jesus, således er det væmmelige forsvundet blandt mennesker.

Formentlig utilsigtet viser teksten, hvad det betyder. For den anvender selv den teknik, som kun er alt for kendt, når den forsøger at gøre Judas væmmelig. Mange mennesker gennem historien er blevet gjort væmmelige ved at blive anklaget for forbrydelser eller sammenlignet med sygdomme for at man skulle tage afstand fra dem. Det gælder jøder, sorte, arabere og kristne og mange andre. Og det foregår forsat mange steder, hvor de andre, dem man ikke vil have noget med at gøre, fremstilles så væmmelige, at man helt fysisk vil tage afstand fra dem.

Mere end nogen anden er det sket for Judas. Ingen er fremstillet så frastødende som ham, så man skal væmmes ved ham, når hans indvolde vælter ud af maven, da han dør i Apostlenes Gerninger. Eller når han sidder indefrosset i helvedes dybeste hul i Dantes Guddommelige Komedie. Også Johannes gør ham væmmelig, for Judas står i ledtog med djævelen selv, skriver han. Han er den eneste, der ikke er ren.

Sådan lyder teksten, men det er svært ikke at have ondt af ham. Sympatien ligger umiddelbart og helt ubegrundet hos ham. Sådan må det være, for dem, der er vasket. Vi kan leve med os selv og med hinanden som de mennesker, vi er, fordi vores egne væmmelige fødder er gjort velbehagelige ved at blive vasket af Jesus selv.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet, Skærtorsdag

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jesper-tang-nielsens-praediken-skaertorsdag>